

ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА

Въведение в съвременните научни изследвания

на културите

Проф. Сергей Герджиков, дфн

Анотация

Философски поглед към науките за културата. Артефактите на *Homo sapiens*. Европейски традиции във Философия на културата и съвременната Културна антропология. Идентичност и връзки между световни култури в глобален план. Езици, писмености, културна относителност.

Създаването на артефакти и обменът на информация със средства, различни от генетичния обмен, е едно кратко определение на културата. Човешките общности използват символни системи за комуникация. В антропологичната употреба терминът "култура" се отнася за всички практики в човешките общности, които включват артефакти: езици, култове, администрация и писмености, архитектура, пластика и живопис, занаяти и технологии, емпирично знание.

Очаквани резултати

Студентите разграничават научни изследвания и ненаучни текстове върху културните феномени. Разбират стойността на емпиричните изследвания на културите.

Оценяват реалистично етноцентризмите и глобализмите в западна и източна перспективи. Запознават се дълбоко с източниците на културата, с континуалността на природата и култура, със световни култури в тяхната динамика и зависимости.

Студентите се ориентират във формите на езикова и културна относителност.

ТЕМИ

1. Природа – култура

Артефактите – „разширен фенотип”. “Naturwissenschaft – Culturwissenschaft”. Хуманитарната идеология и митът за „класическото” (Йохан Винкелман, Георг Хегел, Фридрих Ницше, Мартин Хайдегер). Освалд Шпенглер. Западен етноцентризм. „Дивачество, варварство и цивилизация” (Антично-гръцкото отношение към другите). Историята като хуманитарна идеология (Арнълд Тойнби). „Humanities” и “Science”. Разтваряне на опозицията „природа – култура”.

2. Културната антропология и научните изследвания на културите

Спекулативно философстване за културата и преднаучно разглеждане. Структурализъм и функционализъм. Емпирична научна антропология (Франц Боас). Човешка природа и

етносфера. Континуалност на природа и култура. Големите открития на мъртви цивилизации и съвременната археология. Емпирични стандарти и техники. Лингвистика и антропология.

3. Праисторическо състояние на популациите на *Хомо сапиенс*

Хомо сапиенс като вид – еволюция и биологична антропология. Лов и събиращество. Глобална експанзия на *Хомо сапиенс* – Африка – Азия – Европа – Америка. Палеоантропологични открития. Изследвания на Джаред Даймънд.

4. Произход на цивилизации

Култивиране на зърнени растения и одомашняване на животни – Китай, долините на р. Тигър и Ефрат („Плодородният полумесец“). Акад и Шумер като първи цивилизации. Архитектура, скулптура, поезия, писменост, градове, държави, династии. Култури в Северна и Южна Америка

5. Китайската цивилизация

Най-ранни (археологически) култури. Следващи династии. Китайска писменост. Достижения. Специфики на далекоизточната менталност. Дао и Чан. Китайски тип експанзия, презокеански експедиции. Японската специфика: култура и антропология.

6. Египетската цивилизация

Възникване. „Хека“ – специфика на египетското светоразбиране. Преддинастически период. Генезис на египетската цивилизация в Старото царство. Технологии. Архитектура. Пластика. Живопис. Занаяти. Литература. Митове. Емпирични и теоретични знания: космология и календари, медицина, математика.

7. Тракийска цивилизация

Най-стари култури в нашите земи. Траките като популации (племена). Начини на живот (етнология). Емпирични знания, технологии. Култове и божества. Археология – храмове, гробници, мавзолеи, хероони, крепости. Пластика. Живопис. Дионис (Сабазий, Загрей) и Орфизъм. Връзки с Антична Гърция и Персия. Държавата на Одрисите. Севт „Безсмъртният“. Претопяване на траките и следи от културата им.

8. Антична Гърция и елинизация

Първи популации на гръцките острови. Крит и Минойската цивилизация. Дорийци и Микенска култура. Гръцки език и писменост. Египет, Финикия, Персия, Тракия – среда за гръцката цивилизация. Архитектура, пластика, поезия, философия, наука. Усвояване на чужди културни достижения: технологии, писменост, архитектура, пластика, литература, философия, наука. Митове. (Философия). Философска мисъл от Индия, Персия, Египет и Финикия. Елинизация на архитектурата, пластиката, живописата, художествените занаяти. Елинизация на технологиите. Заемки от тракийската култура. Божества, култове, обреди и церемонии („тайнства“, „мистерии“).

9. Александрийското начало на Западните науки

Елинизация след Александър Велики. Александрийска библиотека. Александрийска школа в науката. Птолемей I, Мането, Евклид, астрономия, Гален, Архимед. Елинизация на Египетското наследство. Елинизация на тракийската култура и на Изтока. Календар и астрономия, Математика, Медицина, История. Божества (пантеон).

10. Естествени езици и култури.

Езикова относителност

Езиков инстинкт. Езикови групи. Локален език. Езикова относителност – Боас, Сапир, Уорф. Съвременна емпирична лингвистика и антропология.

11. Писмености

Идеограми и фонограми. Китайска писменост. Вавилонска клиновидна писменост. Египетска смесена система. Прото-ханаанско писменост (проекция на фонографния аспект на египетската писмена система). Финикийска азбука. Гръцка азбука. Латиница. Кирилица. Други азбуки и глифни системи в Америка и Азия.

12. Културна относителност

Етноцентризъм. „Цивилизация – варварство”. Понятие за културна относителност. Дескриптивна относителност. Реална и виртуална относителност. Локална и глобална относителност.